

Informačné technológie v podniku

Študijné materiály boli vypracované v rámci projektu
KEGA: 025ŽU-4/2022 Tvorba interaktívneho programu so zameraním
na športový manažment na báze IKT a WEB technológií.

Informačné technológie (IT)

- prispievajú k **urýchleniu a skvalitneniu** informačných procesov v podniku,
- zabezpečujú **efektívne fungovanie** jednotlivých podnikových informačných systémov,
- poskytujú **kvalitné informácie** pre jednotlivých zamestnancov na rôznych úrovniach riadenia.

Definícia IT

System **programov, metód, spôsobov, postupov**
a ďalších aktivít spojených s procesmi **zberu,**
uchovania, spracovania, overovania
a distribúcie jednotlivých informácií
v požadovanej forme a kvalite v rámci riadeného
subjektu.

Definícia IT – širšie vymedzenie

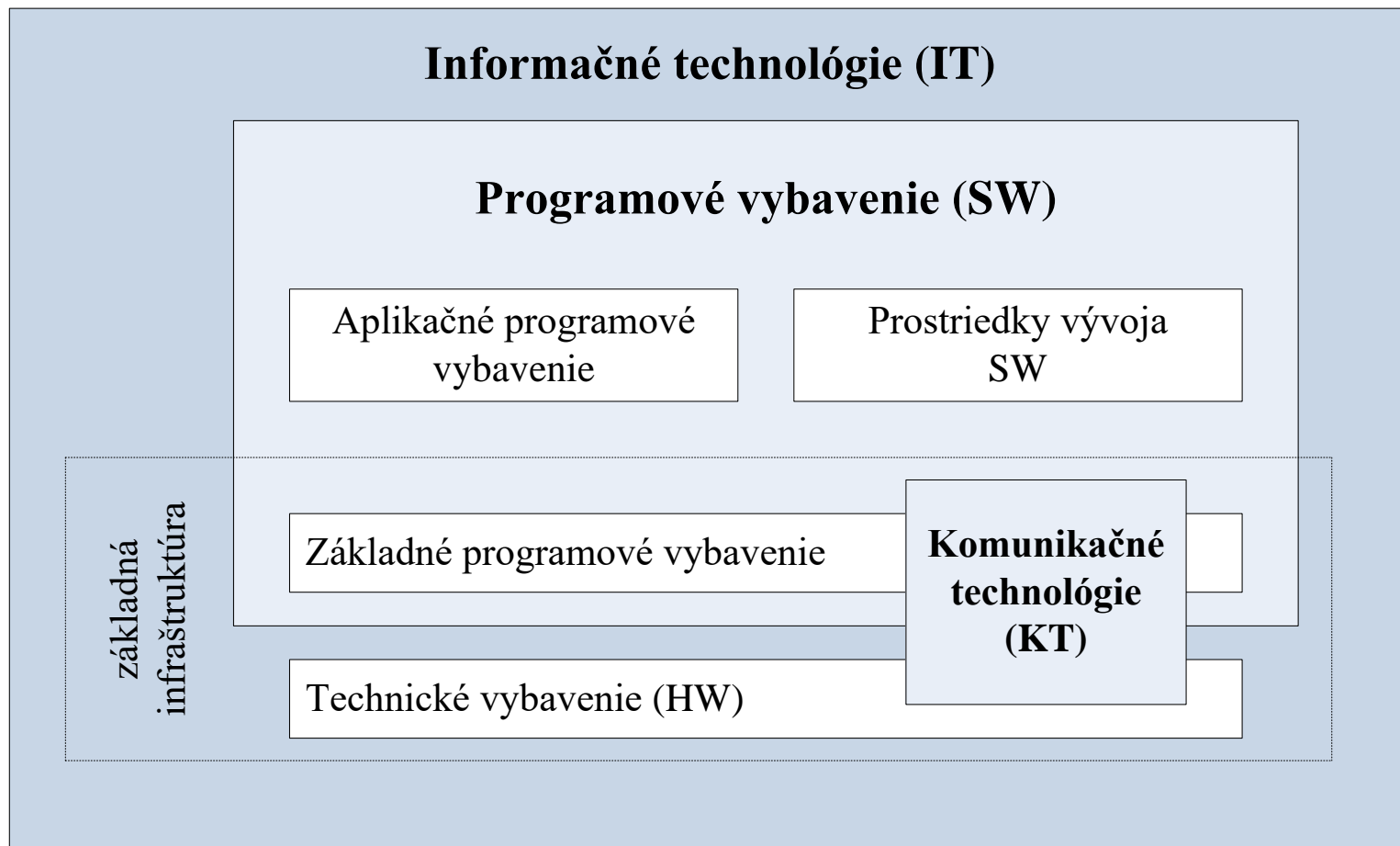
- **Technické a programové** vybavenie podniku zabezpečujúce realizáciu podnikových činností
- **Nástroje a metódy** pre spracovanie podnikových dát a ich premenu na informácie
- **Každý elektronický prístroj s možnosťou zberu a spracovania** podľa vopred definovaného algoritmu
- **Zariadenie schopné spracovať dáta**, ktorého výstup je určený pre prijímateľa alebo iný systém

Využitie IT v podniku

Dva základné parametre stanovujú stupeň práce s IT v podniku:

- **informačná intenzita podnikového resp. reprodukčného procesu,**
  - podnik vyžaduje spracovávanie veľkého množstva dát a informácií (výrobné podniky)
- **informačná intenzita vyrábaných produktov.**
  - podniky, ktorých produkty pozostávajú (sú závislé) z veľkej časti z informácií (banky, vzdelávanie, služby...)

Základné prvky IT v podniku

Funkcia IT v podniku

- **Primárnou funkciou** technického a programového vybavenia, ktoré využívajú zamestnanci podniku, je:
  - zhromažďovanie,
  - prenos,
  - spracovanie,
  - uchovávanie,
  - zabezpečenie,
  - prezentácia požadovaných informácií pre potreby zamestnancov podniku.

Technické vybavenie IT

- **Technické vybavenie** - predstavuje všetky „informačné“ zariadenia, ktoré používajú zamestnanci v podniku pre plnenie svojich úloh.
- Medzi základné technické prostriedky a vybavenie IT v podniku sa považuje:
  - počítač,
  - server,
  - zobrazovacia jednotka (monitor...),
  - výstupná jednotka (tlačiareň...),
  - vstupná jednotka (senzory...),
  - ďalšie zariadenia, nástroje potrebné pre prácu zamestnanca (klávesnica, myš...).

Trochu histórie počítačov

- Britská tajná služba zadala inžinierovi **Tommy H. Flowersovi** objednávku na počítač, ktorý by dokázal rozlúštiť nemeckú šifru **Enigma**.
- Výsledkom bol počítač **COLOSSUS Mark 1** zhotovený na konci roka 1943.
- V roku 1944 Angličania už úspešne dokázali prelomiť nemeckú šifru za pomoci vylepšeného počítača **COLOSSUS Mark 2**.
- COLOSSUS bol teda **prvým využívaným plne elektronickým počítačom**.

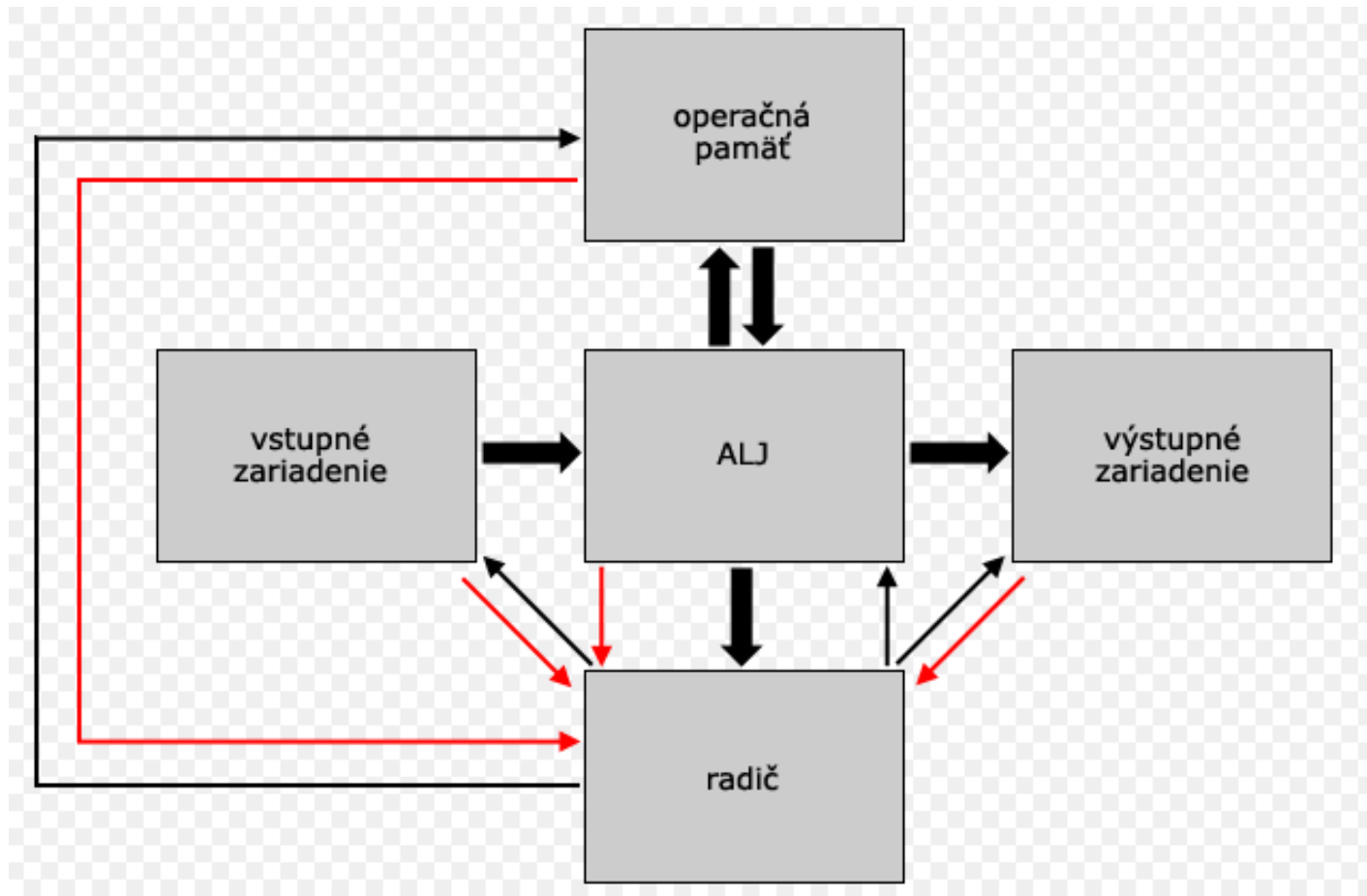
Colossus

Technické vybavenie IT

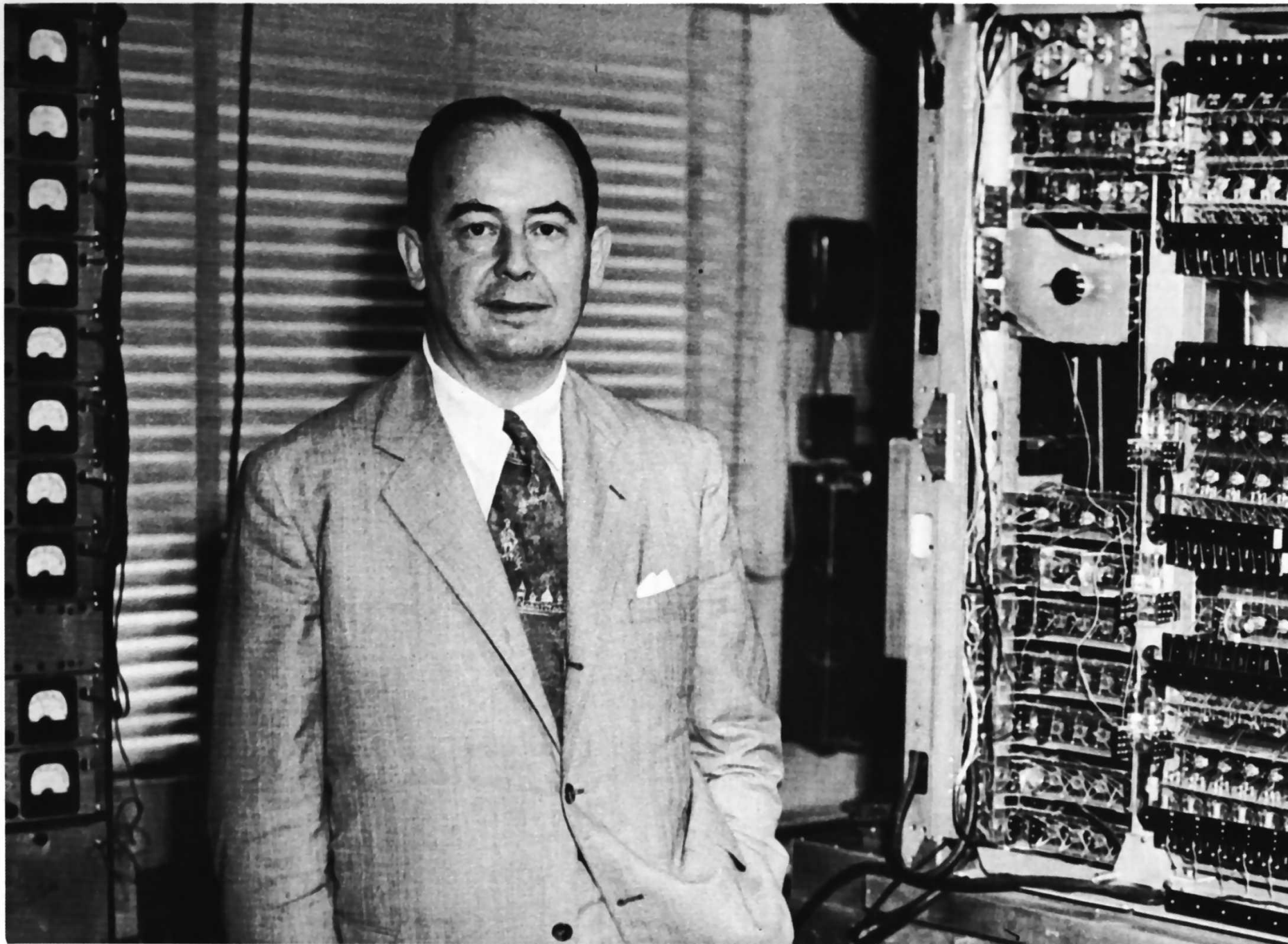
- Základom technického vybavenia IT **je počítač** –pojem počítač je odvodený z histórie, kedy bolo jeho funkciou najmä počítanie.
- V súčasnosti je počítač **univerzálny stroj** určený na rôznorodú prácu (napr. výpočty, písanie, multimédiá, výučba atď.)
- Počítač – stroj ktorý **prijíma, ukladá, spracováva a komunikuje dáta.**
  - Pracuje na báze logických operácií, ktoré vykonáva v binárnom kóde (0, 1) v miliónoch až miliardách za sekundu.
  - Skladá sa zo 4 základných vzájomne prepojených častí.

Von Neumannova schéma počítača

Von Neumannova schéma počítača

- V roku 1946 John von Neumann a jeho kolegovia z Princeton Institute for Advanced Studies navrhli počítač postavený na týchto pravidlách:
  - Počítač **obsahuje operačnú pamäť, ALJ** (aritmeticko- logická jednotka), **radič, V/V zariadenia** (vstupno-výstupné).
  - Predpis pre riešenie úlohy je prevedený do postupnosti inštrukcií.
  - Údaje a inštrukcie sú vyjadrené binárne.
  - Údaje a inštrukcie sa uchovávajú v pamäti.
  - Programom riadené spracovávanie dát prebieha v počítači samočinne.
- Von Neumannov počítač je významný preto, že až na malé výnimky je jeho schéma **platná dodnes**.

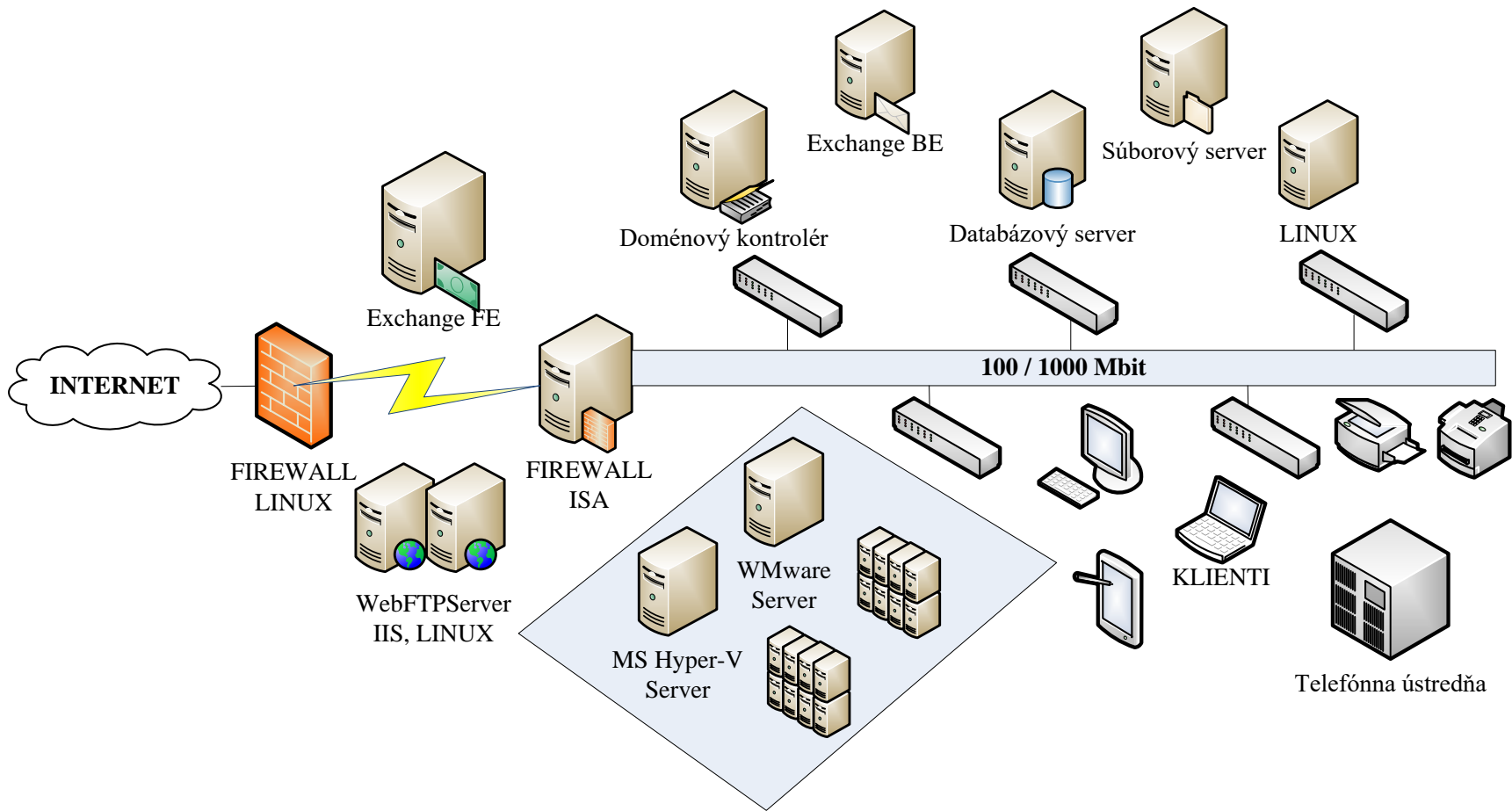
Programové vybavenie

- **Základný SW (BIOS)**
  - Základný softvér zabezpečujúci komunikáciu HW s OS počítača
- **Operačný systém**
  - Komunikácia s užívateľmi, organizácia programov, otváranie programov, kontrola systému atď.
- **Aplikačný SW**
  - Súbor špecializovaných programov pre dané úlohy (textové editory, databázové systémy, vzdelávacie programy, programy pre prácu s médiami atď.)
- **Prostriedky vývoja SW**
  - Programovacie jazyky, prostredia a nástroje pre tvorbu aplikácií a programov

Infraštruktúra IT v podniku

- Infraštruktúra je **súbor navzájom prepojených prvkov**, ktoré tvoria kostru ním podporovanej štruktúry
- Určité časti infraštruktúry sú dočasne postradateľné, iné však nie a systém bez nich okamžite skolabuje = **kritická infraštruktúra**
- **Účelom** IT infraštruktúry v podniku je vytvorenie takého prostredia, ktoré zamestnancom podniku zabezpečí rýchly a bezpečný prístup k potrebnej funkcionalite pri ich práci, pri dosahovaní stanovených cieľov.

Ekonomické chápania IT infraštruktúry

- ako **investíciu** s vyčísliteľnou dobou návratnosti (nadobúdacie náklady),
- ako nadobúdacie a prevádzkový **náklad** (náklady na jej chod, odpisy...),
- ako **zabezpečenie** ochrany proti vzniku rôznych škôd (security, monitoring...).

Investície do podnikovej IT infraštruktúry

Investície do IT sú efektívne, len keď vedenie podniku

- **viaže investície** do IT na zlepšenie podnikania naviazané na definované ukazovatele (KPI napr. čas, obrat, zisk..),
- stále **sleduje zmeny** v IT odvetví a možnosti ich využitia pre ďalšie zlepšenie podnikových procesov,
- pamätá, že IT nie sú samotným cieľom, ale **potreba** nových IT je definovaná existujúcimi procesmi v podniku,
- vie, že IT sú implementované pre **podporu** jednotlivých podnikových procesov, ich automatizáciu a zjednodušenie a pomáhajú pri riadení podniku.

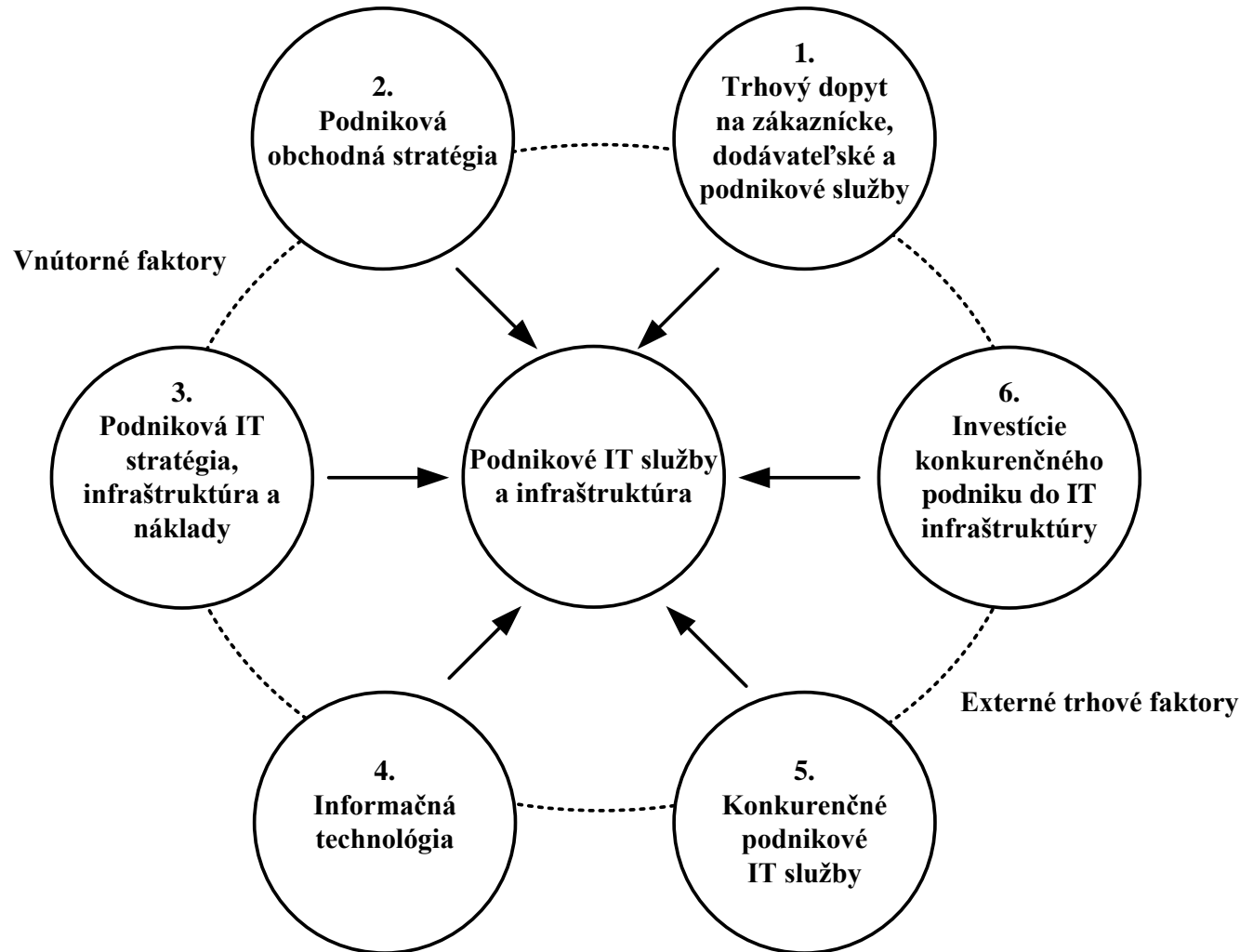
Základné metódy na vyhodnocovanie IT investícií

- **Finančné** (kvantitatívne) - sú dobre kvantifikovateľné, ako napríklad pohľad na finančné ukazovatele, ktoré porovnávajú jednotlivé výnosy a náklady pred a po investícii.
- **Kvalitatívne** nie sú na prvý pohľad také zrejmé, môže byť napríklad pridaná hodnota pre zákazníkov alebo kvalita (rýchlosť) riadenia určitého podnikového procesu.

Faktory vplyvajúce na investície do IT infraštruktúry

- Medzi dôležité **interné faktory** patrí celková podniková stratégia, podniková stratégia v oblasti IT infraštruktúry a stav IT v podniku.
- **Externé faktory**, ktoré majú vplyv na investície sú napríklad vývoj a trendy v odvetví IT, počet podnikov ponúkajúcich informačné technológie a súvisiace služby, legislatíva.

Faktory vplyvajúce na investície do IT infraštruktúry

Optimalizácia IT infraštruktúry

- Optimalizácia IT infraštruktúry sa zameriava hlavne na tie procesy a služby, ktoré sú **neefektívne a nesprávne fungujúce** v danom podniku.
- Proces optimalizácie možno chápať ako posun od **základnej podoby** infraštruktúry cez štandardizovanú a racionalizovanú až po **dynamickú formu** podnikovej IT infraštruktúry.

Základná IT infraštruktúra

- Pre základnú IT infraštruktúru (najnižšia úroveň) je typické **manuálne a neštandardizované** vykonávanie jednotlivých postupov s **nedostatočnou centrálnou správou a riadením**, vrátane **chýbajúcich pravidiel** (smerníc) pre oblasť podnikového IT.
- Vzniknuté incidenty sú často riešené na úrovni zodpovedných znalostí zamestnancov podniku.

Štandardizovaná IT infraštruktúra

- Štandardizovaná IT infraštruktúra prekonáva prvotný chaos **zavádzaním stanovených postupov a štandardov v podniku**, čo má za následok zefektívnenie jej fungovania.
- Na tejto úrovni sa začína uvažovať o **jednotnej správe a riadení IT** a taktiež vynucovaní základných bezpečnostných zásad pri práci s IT v podniku.

Racionalizovaná IT infraštruktúra

- Na úrovni racionalizovanej IT infraštruktúry sa začínajú brať používané technológie, ako „**spojenec**“ podniku pri dosahovaní cieľov, a nie ako obyčajná „**nákladová položka**“.
- Nasadzujú sa také IT riešenia, ktoré **nevyžadujú** priamu interakciu a pripravenosť zodpovedných pracovníkov podniku, **klesajú náklady na prevádzku** IT infraštruktúry.
- Jednotlivé politiky a postupy sú zažité, dokumentované a v prípade problémov sú aktivované **vopred nadefinované postupy**.

Dynamická IT infraštruktúra

- Najvyššia úroveň je dynamická IT infraštruktúra, keď podniky chápu nakúpené technológie ako svoju **konkurenčnú výhodu** a dokážu plne využiť ponúknutý potenciál na dosiahnutie stanovených cieľov.
- Typické znaky tejto úrovne sú **úplná kontrola nákladov, pokročilá integrácia** jednotlivých podnikových aplikácií a systémov, ponuka plnohodnotných služieb pre zamestnancov a samozrejme plná **automatizácia procesov**.

Konsolidácia podnikovej infraštruktúry

- Pod pojmom konsolidácia podnikovej infraštruktúry sa rozumie množina technologických možností, ktorými sa docieli celková **redukcia použitých IT prvkov** v podniku.
- Cieľom konsolidácie je, aby podnik pri nezmenenej funkcionalite IT infraštruktúry dosiahol rovnakého prípadne lepšieho výkonu, ale s **nižšími celkovými prevádzkovými nákladmi** na podnikovú IT infraštruktúru.

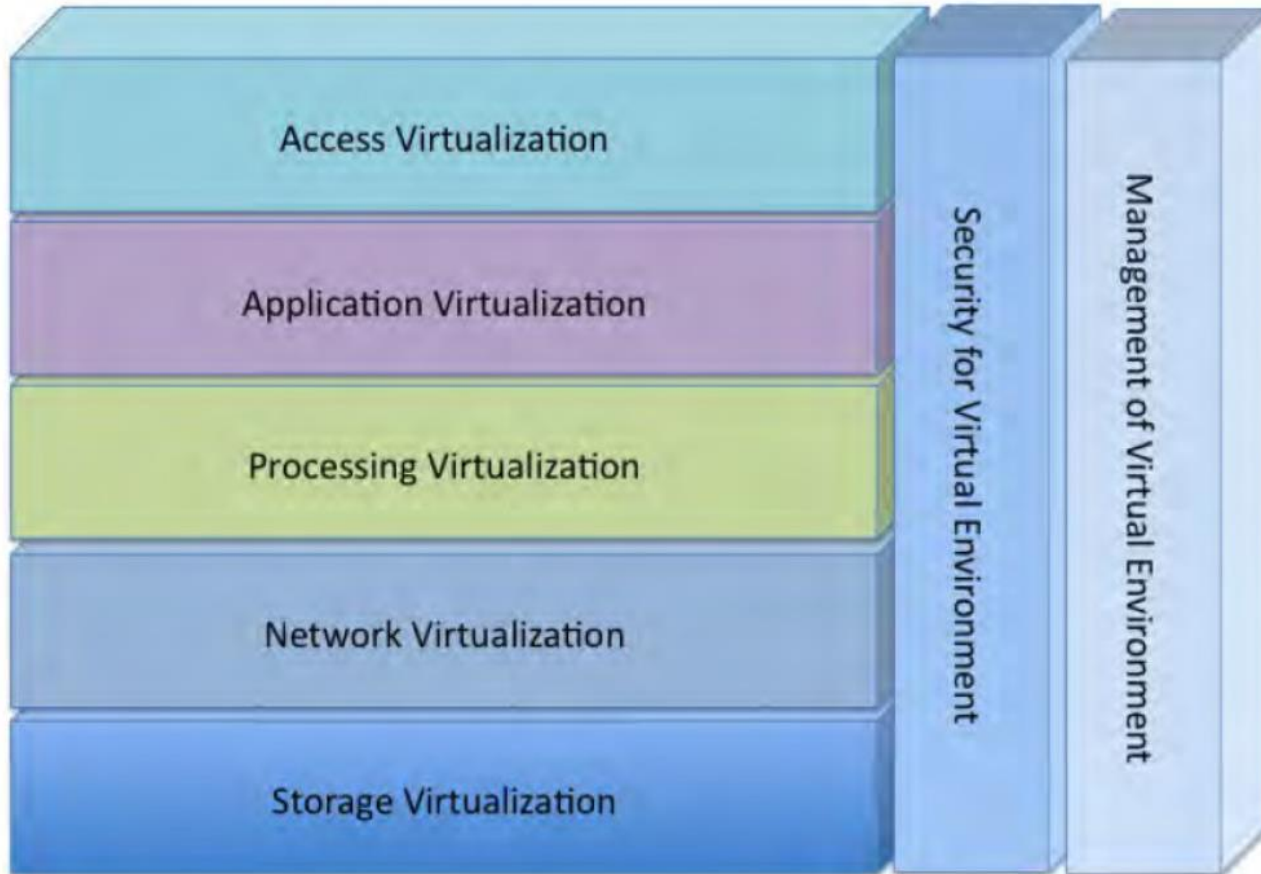
HW konsolidácia

- Na hardvérovej úrovni je možné v súčasnosti disponovať technológiami, ktoré dovoľujú **redukovať** počet napr. napájacích zdrojov, klimatizácií, infraštruktúrnych prepojovacích prvkov (metalických alebo optických)...
- Takéto riešenie umožňuje výrazne **zmenšiť** celkový zastavaný priestor, radikálne **znižit'** počet prepojovacích prvkov, **optimalizovať** energetickú náročnosť, **poskytovať** centrálny monitoring a manažment.

SW konsolidácia

- Na úrovni softvéru je možné disponovať veľmi silnými nástrojmi, ktoré reprezentujú napr. **virtualizačné technológie**.
- **Virtualizácia** v IT je proces alebo technológia, pri ktorej je fyzický prostriedok nahradený softvérovou vrstvou, ktorá tento plnohodnotne emuluje.
  - Dynamika a škálovateľnosť vo virtuálnom prostredí umožňuje vytvárať nové virtuálne hardvérové zdroje podľa aktuálnych požiadaviek.
  - Znižuje sa tak časová náročnosť na implementáciu, zjednoduší sa riadenie, správa a monitoring systému.

Všeobecné členenie úrovní virtualizácie

Zdroj: (Kusnetzky, 2011)

Výsledok optimalizácie a konsolidácie podnikovej infraštruktúry

- **priama úspora nákladov:**
  - šetrenie výdavkov na energie a správu IT infraštruktúry,
  - výrazná úspora plochy zabranej IT infraštruktúrou,
  - optimálne využitie systémových zdrojov,
- **kontrola nad prevádzkou IT infraštruktúry:**
  - vyššia produktivita práce administrátorov,
- **vysoká flexibilita IT infraštruktúry:**
  - rýchlejšie a lacnejšie nasadenie nových aplikácií a systémov,
  - jednoduchá rozšíriteľnosť,
- **vyššia kvalita poskytovaných IT služieb:**
  - maximálne zabezpečenie dát,
  - vysoká dostupnosť IT služieb,
  - pružná reakcia na obchodné požiadavky.

Podnikový informačný systém

Dôvody využitia PIS v podnikoch

- narastajúci objem údajov v podniku (interné, externé, Industry 4.0/5.0, senzory...)
- priebežná práca s údajmi (reporty, analýzy...)
- archivácia a údržba údajov (dátové sklady...)
- manažment bezpečnosti údajov (logy...)
- tímová spolupráca zamestnancov (workflow...)
- celková zmena kultúry podniku (humanizácia práce..)
- sociálne siete
- atď...

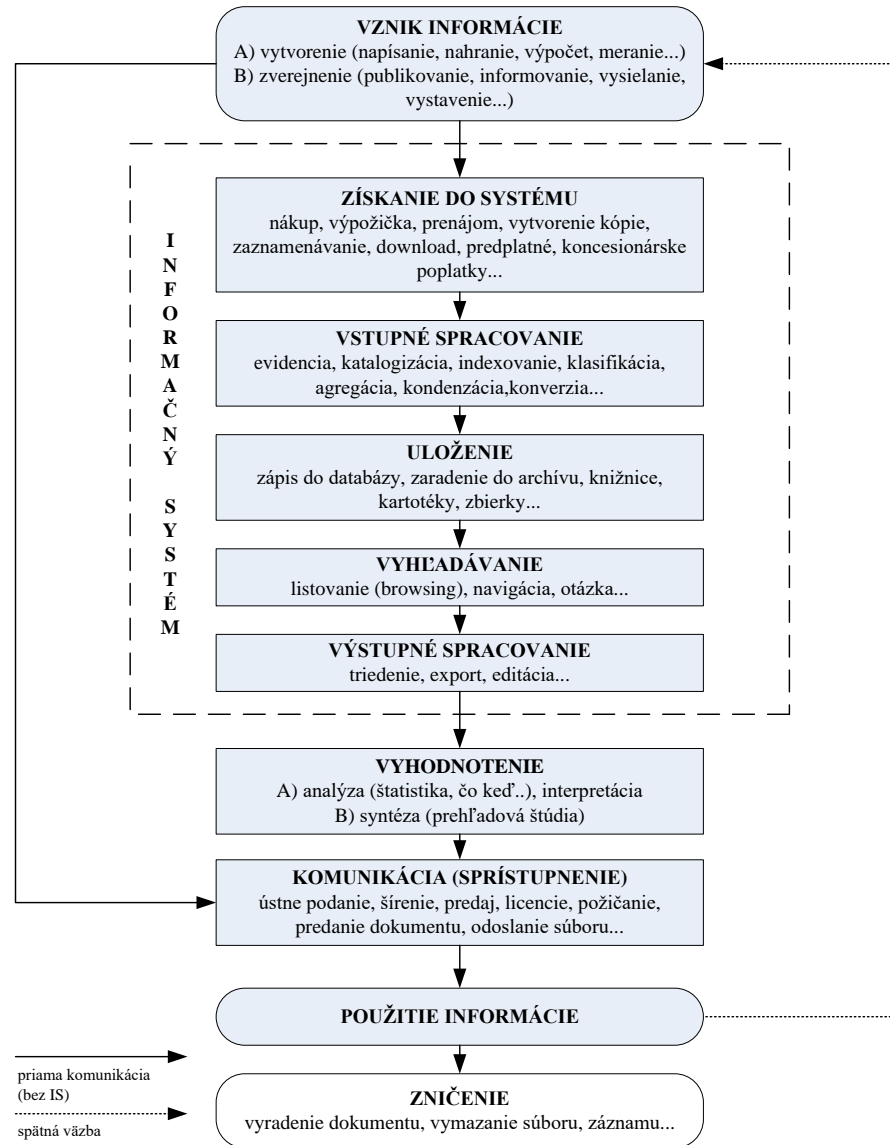
Využitie PIS v podniku

- potreba informácií pre dané riadiace miesto...
- zložitosť podnikových procesov/činností...
- opätovné použitie údajov, dokumentov...
- automatizácia procesov/činností (výroba..)...
- komunikácia medzi jednotlivými pracovníkmi, systémami v podniku...
- bezpečnosť, spoľahlivosť a údržba (minimalizácia rizík)...

Kvalita informácií

- **Kvalita dát a informácií** je úplne podstatná a dáva / nedáva zmysel existencii ktorejkoľvek časti IS.
- Kvalita informácií v IS je pre užívateľov/manažérov **klúčová**.
- Dáta vstupujú do IS buď **ručným** zadávaním alebo **automaticky** z rôznych senzorov či iných vstupných zariadení/systémov.
- PIS zaistí ďalšie spracovanie takýchto dát.
- Zamestnanci podniku následne použijú takto spracované dáta ako informácie pri rôznych prevádzkových či **rozhodovacích činnostiach**.

životný cyklus informácie v PISe

účel PIS

- získavanie a zber informácií,
- spracovanie informácií:
  - evidencia,
  - organizácia (usporiadanie, kategorizácia),
  - konverzia (zmena média, triedenie, vyhľadávanie, agregácia, odvodzovanie nových informácií),
- uloženie a uchovanie informácií:
  - zaznamenávanie,
  - zhromažďovanie.
- prenos informácií,
- sprístupnenie a poskytovanie informácií:
  - tlač...
- zobrazenie.
- ...

PODNIKOVÝ MANAŽMENT

požiadavky

informácie

spracované
údaje

**PODNIKOVÝ INFORMAČNÝ
SYSTÉM**

ZDROJE ÚDAJOV/DÁT

definícia PIS

Množina ľudí (zamestnancov podniku), rôznych metód, činností, procedúr a technických prostriedkov (IT a KT), ktoré zaisťujú zber, prenos, uchovávanie, spracovávanie a prezentáciu údajov s cieľom tvorby a poskytovania informácií pre potreby využitia jednotlivými pracovníkmi (pozíciami, funkciami...).

Etapy vývoja PIS

ÚLOHA FUNKCIE	Automatizácia základných podnikových procesov	Uspokojovanie nárokov na informácie	Vplyv na podnikovú stratégiu
Priebežné spracovanie dát	priebežné spracovanie dát v podniku pomocou IS		využitie strategických Informačných systémov
Informačný servis a analýzy		využitie manažérskych informačných systémov	

čas

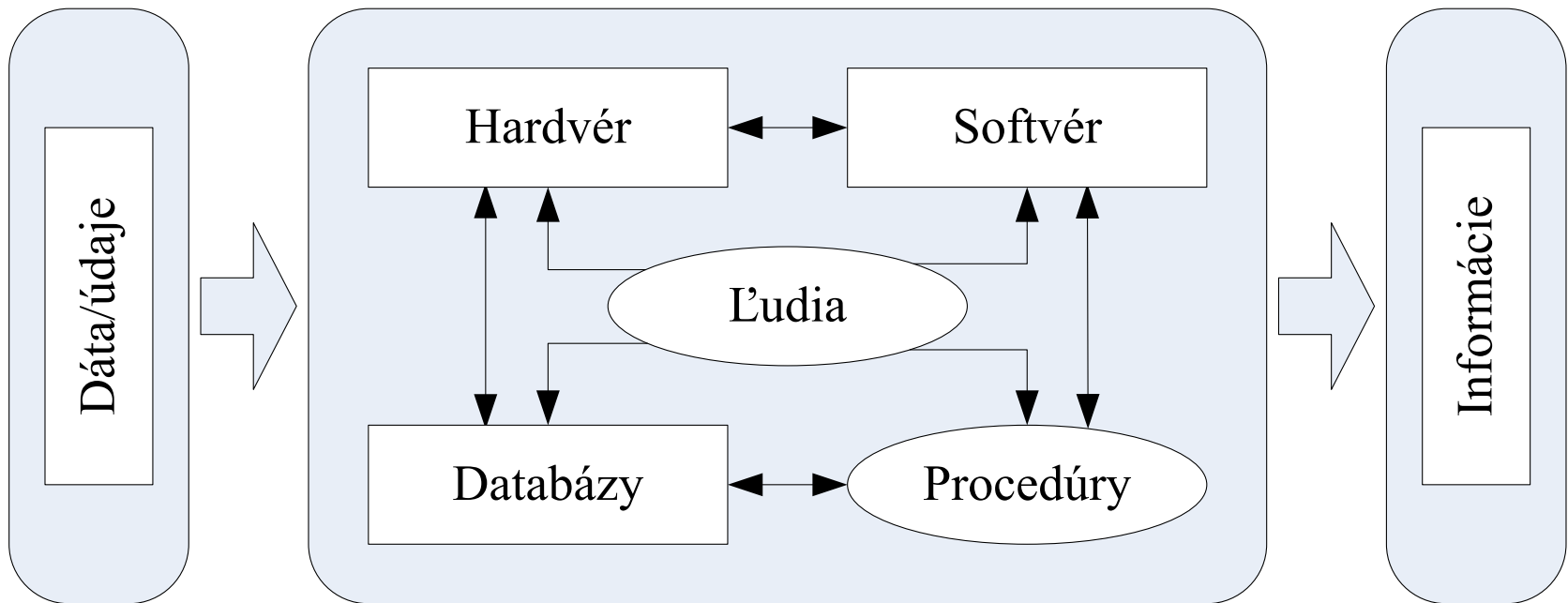
komponenty PISu

ĽUDIA	INFORMÁCIE	PROSTRIEDKY
<ul style="list-style-type: none"> = autori (tvorcovia) informácií, = klienti – užívatelia informácií, = spracovatelia informácií, = správcovia informácií, = sprostredkovatelia informácií.	<ul style="list-style-type: none"> = informácia ako ekonomický zdroj, = informácia ako ekonomická komodita („tovar“).	<ul style="list-style-type: none"> = jazyky (java, C++..) = pracovné postupy a metódy, = materiálne zabezpečenie, = informačné a komunikačné technológie.

základný užívatelia PISu

- *klúčový užívateľ,*
- *koncový užívateľ,*
- *aplikačný užívateľ,*
- *manažér,*
- *špecialisti,*
- *ostatní užívatelia.*

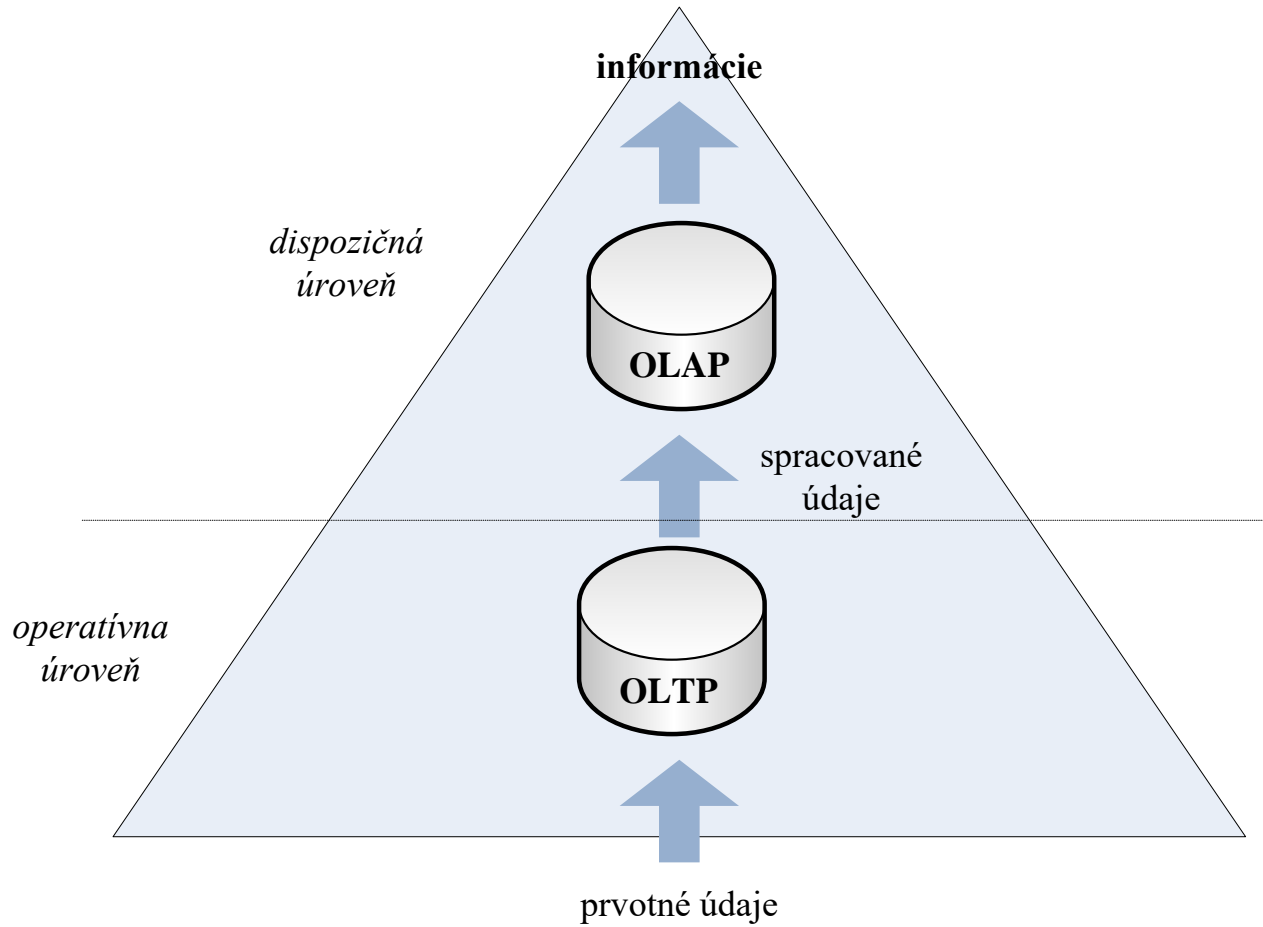
prvky PIS

funkcie PIS

- ***transakčná funkcia***: slúži na vytváranie a aktualizáciu databáz (založenie nového zákazníka, zaúčtovanie dokladu, nová skladová karta, zaznamenávanie hodnôt z výroby...),
- ***analytické a plánovacie funkcie***: predstavujú spracovanie najrôznejších prehľadov, reportov alebo podnikových plánov (prehľad tržieb za dané obdobie, prehľad skladu, vývoj predaja za obdobie...),
- ***špeciálne, správne a prevádzkové funkcie***: zaisťujú hlavne archiváciu a zálohovanie údajov, spravovanie jednotlivých číselníkov a kariet (tovaru, pracovníkov, odberateľov, dodávateľov...).

štruktúra PIS

základné operácie PIS

- **zabezpečenie** vstupno/výstupných údajov (informácií) prostredníctvom ich zhromažďovania,
- **uchovávanie** a vhodné organizovaných dátových štruktúr, umožňujúcich rýchly výber na základe zadaných požiadaviek,
- **prenos** údajov z miesta vzniku na miesto ich spracovania a z miesta spracovania na miesto ich využitia,
- **prezentácia** údajov vo vhodnej forme, či už textovej, tabuľkovej, grafickej, obrazovej, zvukovej, príp. ich kombinácie,
- **spracovanie** údajov na základe presne stanovených kritérií, exaktne vyjadrených postupov, procedúr resp. algoritmov,
- **podpora** jednotlivých riadiacich činností.

typy údajov v PISe

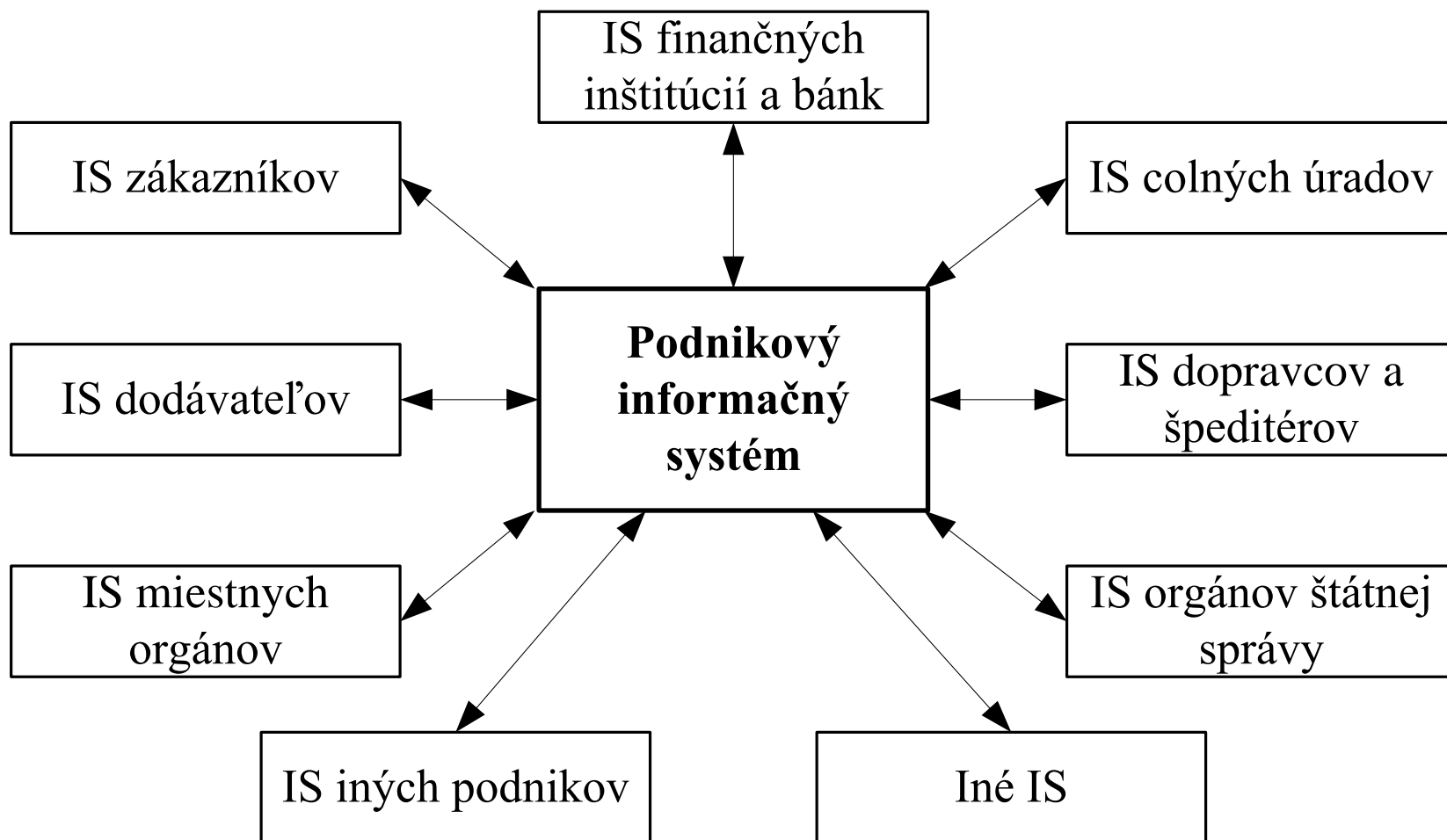
- *interné,*
- *externé,*
- *kmeňové údaje,*
- *pohybové údaje,*
- *riadiace a správne údaje,*
- *dokumentácia.*

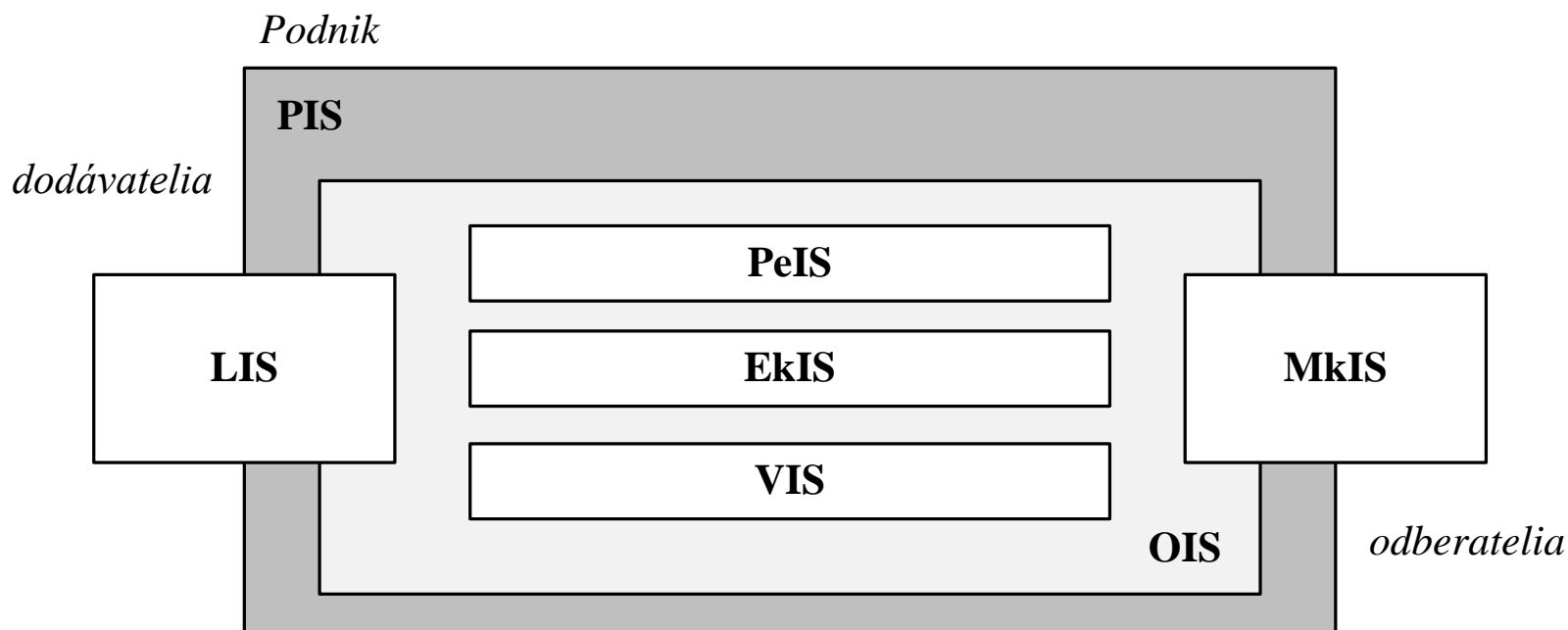
Základné činnosti PIS

- **Evidencia a uchovanie** informácií (kmeňové dáta, dokumenty a podobne)
- **Spracovanie a uchovanie** transakčných informácií (stavy zásob, objednávky, zákazky atď.)
- **Komunikácia a výmena** informácií (e-maily, soc. siete, kolaboračné nástroje a podobne)
- **Poskytovanie** informácií pre manažment (plánovanie, organizovanie, riadenie...)
- **Simulácia/modelovanie** umožňuje predpovedanie resp. predikciu rôznych situácií
- ...

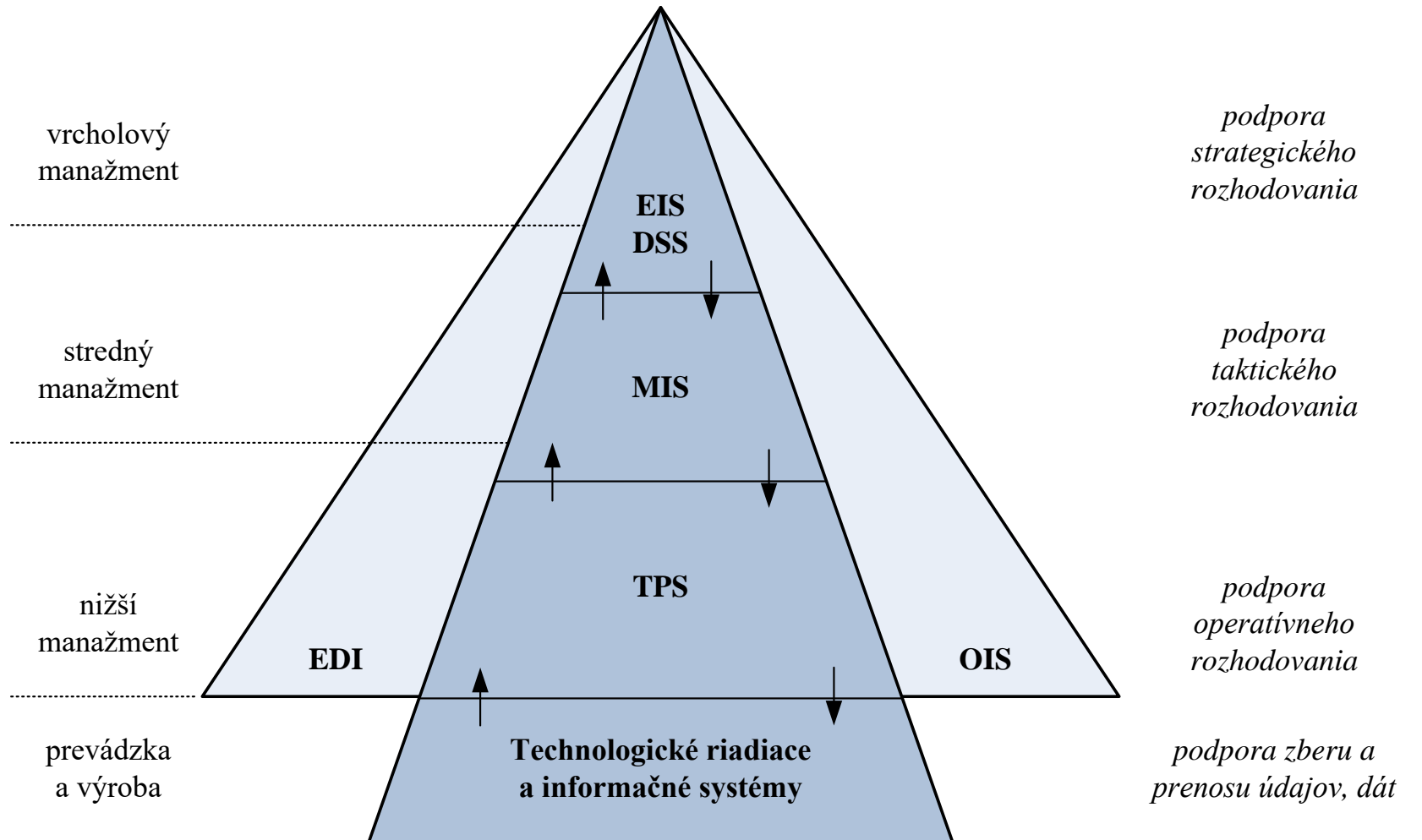
väzby PIS na okolie podniku

základne moduly PIS

úrovne PIS

Informačná stratégia

- Informačná stratégia **definuje víziu, ciele a charakteristiky budúceho stavu IT podniku.**
- Mala by podporovať **ciele podniku** a požadovaný systém riadenia.
- Cieľom informačnej stratégie v podniku je:
  - vypracovať zámer ďalšieho vývoja IT v podniku,
  - zabezpečiť súlad medzi IT a podnikaním.

Obsah informačnej stratégie

- **určenie väzieb** medzi podnikovou a informačnou stratégiou,
- dôkladne **vykonaná analýza IT** v podniku,
- analýza a prognóza **vývoja IT**,
- špecifikácia **zdrojov**.

Plán rozvoja PIS v podniku

- Plán rozvoja PIS definuje **jednotlivé projekty** a ich základné parametre na rozvoj informačného systému v podniku.
- Plán rozvoja PIS úzko súvisí aj s
  - návrhom organizačných zmien,
  - návrhom kvalifikačných a rekvalifikačných programov pre zamestnancov,
  - návrhom objemu vyčlenených finančných prostriedkov.

Strategická mriežka rozvoja PIS

strategický vplyv investícií do IS/IT

Životný cyklus PIS

Životný cyklus PIS sa skladá zo štyroch základných prvkov:

- **príprava** – analýza súčasného stavu informačných tokov v podniku, zaistenie zdrojov, premietnutie požiadaviek na IS do stratégie podniku.
- **výber IS** – nájdenie vhodného riešenia pre podnik z hľadiska pokrytia jeho potrieb a očakávaní (funkčnosť, platforma, rozvoj, služby cena a pod.),
- **implementácia IS** – zavedenie IS do podniku vrátane nastavenia parametrov, naplnenia dátami, zmeny podnikových procesov, školenia užívateľov a pod.,
- **prevádzka IS** – zaistenie produktívnej prevádzky IS, udržovanie jeho chodu a odstraňovanie vzniknutých problémov,
- **inovácia IS** – analyzovanie potrieb pre zmeny IS, upgrade súčasného IS alebo prechod na iný produkt.

Procesy v životnom cykle PIS

- ***pred implementáciou*** – analýzy, vizualizácie a modelovanie podnikových procesov s ich prípadnou úpravou pred vlastnou implementáciou IS.
- ***v priebehu implementácie*** – využitie referenčných procesných modelov zahrňujúcich tzv. best practices, ktoré môžu implementáciu urýchliť a taktiež ju zlacnieť.
- ***v priebehu prevádzky*** – využitie procesov pre prevádzku vlastných aplikácií IS a ďalej využitie IS pre podporu sledovania a riadenia výkonnosti procesov na báze IS.

Ďakujem za pozornosť

